

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 247/2023-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou WEBBER LEGAL, s. r. o., Duchnovičovo námestie 1, Prešov, proti postupu Okresného súdu Trnava v konaní sp. zn. 14Csp/91/2019 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Trnava v konaní sp. zn. 14Csp/91/2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Trnava **prikazuje** v konaní sp. zn. 14Csp/91/2019 **konať** bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **500 eur**, ktoré jej **je** Okresný súd Trnava **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Trnava **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **530,86 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. apríla 2023 domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie

záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhovala prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznať finančné zadost'učinenie 2 000 eur a náhradu trov konania.

II.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka uzatvorila so žalovaným ([REDACTED]) zmluvu o revolvingovom úvere z 1. februára 2011. Návrhom doručeným Okresnému súdu Banská Bystrica 11. apríla 2019 sa domáhala zaplatenia 1 403,09 eur s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia. Okresný súd Banská Bystrica vydal platobný rozkaz č. k. 32Up/447/2019 zo 6. mája 2019. Žalovaný podal proti platobnému rozkazu 20. mája 2019 odpor. Sťažovateľka sa k podanému odporu vyjadrila podaním z 11. júla 2019. Okresný súd Banská Bystrica upovedomením zo 16. augusta 2019 oznámil, že vec postúpil Okresnému súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“). Žalovaný sa k vyjadreniu sťažovateľky vyjadril podaním zo 17. februára 2020. Sťažovateľka sa replikou z 19. marca 2020 vyjadrila k vyjadreniu žalovaného.

3. Sťažovateľka namieta, že okresný súd v namietanom konaní dosiaľ nenariadil termín pojednávania. Ďalej uviedla, že od podania návrhu uplynuli viac ako štyri roky a od posledného úkonu strán sporu uplynuli viac ako tri roky. Okrem iného uvádza, že vec nie je skutkovo ani právne zložitá na posúdenie a k celkovej dĺžke konania neprispela.

4. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 247/2023 z 11. mája 2023 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v celom rozsahu. Okresný súd sa k ústavnej sťažnosti nevyjadril.

III.

5. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako k čl. 6 ods. 1 dohovoru) už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 48 ods. 2 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Ústavný súd [obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“)] prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľku (rozsudok ESLP z 30. 3. 2023 vo veci Roth Neved'alová proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 50525/21, bod 11, obdobne nález IV. ÚS 465/2022).

7. Povinnosťou súdu a sudcu konať bez prieťahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty,

kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (I. ÚS 318/2022, I. ÚS 361/2022).

8. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, predmetom konania je zaplatenie 1 403,09 eur s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia. Spotrebiteľské spory patria medzi bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov, a preto tento spor ústavný súd nekvalifikuje ako zložitý po skutkovej ani právnej náročnosti. Rovnako judikatúra v spotrebiteľských veciach pokročila a napomáha všeobecným súdom pri rozhodovaní tej-ktorej problematiky (III. ÚS 156/2023, bod 10). V správaní sťažovateľky neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne vplývali na celkovú dĺžku konania.

9. Ústavný súd hodnotil dĺžku namietaného konania v trvaní viac ako štyri roky. Sťažovateľka podala návrh na vydanie platobného rozkazu 11. apríla 2019. Proti platobnému rozkazu zo 6. mája 2019 podal žalovaný odpor z 20. mája 2019. Po vyjadrení sťažovateľky k odporu z 11. júla 2019 bol spis 16. augusta 2019 postúpený z Okresného súdu Banská Bystrica na Okresný súd Trnava. Na Okresnom súde Trnava prebiehala sedem mesiacov povahovo administratívna fáza konania (vyjadrenia sporových strán zo 17. februára 2020 a 19. marca 2020).

10. Namietané konanie v jeho značnom rozsahu spadá do obdobia nepriaznivej pandemickej situácie. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti viackrát uznal, že obmedzenia, ktoré si vyžiadala pandémia COVID-19, môžu mať nepriaznivý vplyv na vybavovanie vecí vnútroštátnymi súdmi. Ustanovenie § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony síce nebránilo okresnému súdu uskutočňovať pojednávanie, avšak obmedzovalo jeho uskutočňovanie v nevyhnutnom rozsahu. Ústavný súd poznamenáva, že v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu predmet sporu nespadal do prednostnej agendy všeobecných súdov (vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávania, hlavných pojednávania a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu).

11. Je nepochybné, že nepriaznivá epidemiologická situácia prispela k celkovej dĺžke konania. Avšak okresný súd minimálne od 22. februára 2022, keď došlo k zrušeniu núdzového stavu vyhláseného uznesením vlády Slovenskej republiky č. 695 z 24. novembra 2021, mohol v namietanom konaní plynulo vykonávať procesné úkony. Ústavný súd v posudzovanej veci nezistil žiadnu objektívnu prekážku, ktorá by od 22. februára 2022 bránila riadnemu ústnemu prejednávaniu sporu (III. ÚS 156/2023). Ústavný súd tiež konštatuje, že dĺžka súdneho konania by mala v „rozumnej miere“ zodpovedať intenzite faktorov, ktoré môžu konanie predlžovať (III. ÚS 577/2022, III. ÚS 704/2022, III. ÚS 190/2023). V súlade s judikatúrou ESĽP je ukončenie súdneho konania v primeranom čase základným ľudským právom (rozsudok ESĽP z 29. 5. 1986 vo veci Deumeland proti Nemecku, sťažnosť č. 9384/81).

12. Ústavný súd vychádzal zo svojej ustálenej rozhodovacej praxe, podľa ktorej zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou a nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (III. ÚS 635/2022, III. ÚS 660/2022).

13. Ústavným súdom posúdené okolnosti odôvodňujú, aby vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z dôvodu, že okresný súd na výzvu ústavného súdu doručení mu 16. mája 2023 nereagoval a ústavnému súdu neozrejmil ďalší procesný postup, ústavný súd vyslovil príkaz okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prieťahov [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

IV.

14. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

15. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie finančného zadost'učinenia 2 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (III. ÚS 189/2023). O takýto prípad bez pochybnosti ide aj v preskúmvanej veci. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, predmet posudzovaného konania, povahu a význam dotknutých práv, namietanú dĺžku konania, obmedzenia súvisiace s pandémiou COVID-19, ako aj vlastnú judikatúru týkajúcu sa výšky priznávaného finančného zadost'učinenia (III. ÚS 336/2021, III. ÚS 590/2022, III. ÚS 108/2023), ústavný súd považoval za spravodlivé priznať sťažovateľke 500 eur [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde].

V.

16. Ústavný súd priznal sťažovateľke nárok na náhradu trov konania podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde v celkovej sume 530,86 eur. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) vrátane 20 % DPH.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. septembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu